

УДК 671.12

DEVELOPMENT AND PROBLEMS OF MODERN JEWELRY MANUFACTURING IN UKRAINE РОЗВИТОК ТА ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ЮВЕЛІРНОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Moroz L.I. / Мороз Л.І.

Cand. Sc. (Economics), As.prof. / к.е.н., с.н.с., доц.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5806-0426>

СЬОМОВ М.О./ Syomov M.O.

Student / студент

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5801-3152>

Lviv Polytechnic National University, 12 S. Bandera Str., Lviv-13, 79013, Ukraine

Національний університет «Львівська політехніка», Львів-13, вул. С.Бандери, 12, 79013,
Україна

Анотація. У статті представлені теоретичні та практичні результати аналізу, дослідження і систематизації проблем сучасного ювелірного виробництва в Україні, основними з яких є: відсутність програм підтримки вітчизняного виробника та дієвого державного регулювання обігу дорогоцінних металів і каміння; відсутність інвестицій в науково-дослідні роботи, а також необхідність професійної підготовки та перепідготовки фахівців ювелірного виробництва, що дасть можливість вітчизняній ювелірній галузі крокувати уперед, орієнтуючись на європейський ринок, переймаючи їх методи та розробляючи нові вітчизняні технології.

Ключові слова: ювелірне виробництво, ринок ювелірних виробів, купівельна спроможність, дорогоцінні метали, професійна підготовка.

Вступ. Щоденно нам на очі трапляються прикраси, які бачимо на блискучих вітринах ювелірних магазинів, на фотоплакатах та рекламних банерах, у власних гаджетах в інтернеті, та просто, вдягнутими на людях. Сьогодні, ювелірні вироби стали атрибутом кожної людини. Від них складно відмовитись і уявити своє життя без гарного блиску, цікавого дизайну і дрібничок, що підкреслюють наш стиль, настрій, або красу.

Протягом останніх років український ринок ювелірних прикрас активно розвивається, що пов'язано із зростанням кількості підприємств з виготовлення ювелірної продукції, розширенням її номенклатури, експортом за кордон [1, 2].

Кількість виготовлення ювелірних виробів за рік в Україні складає близько 75 тон ювелірних прикрас, з них вироби із золота складають майже 50%. Постачання офіційного імпорту лишається майже без змін, де загальна вага імпортованих коштовностей складає близько 10 т, з них виробів із золота ввезено 1,5 т, решта - срібло. В порівнянні з попередніми роками тенденції щодо імпорту ювелірних коштовностей мають доволі стабільні показники.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Сьогодні на ювелірному ринку України діють близько 1500 компаній та велика кількість представників дрібного бізнесу, що працюють у ювелірній галузі. Ще близько трьох тисяч підприємств займаються торгівлею ювелірними прикрасами. Місткість ринку перевищує 1 млрд. грн. Беззаперечним фактором

залишається те, що за роки незалежності вітчизняна ювелірна галузь набула динамічного розвитку.

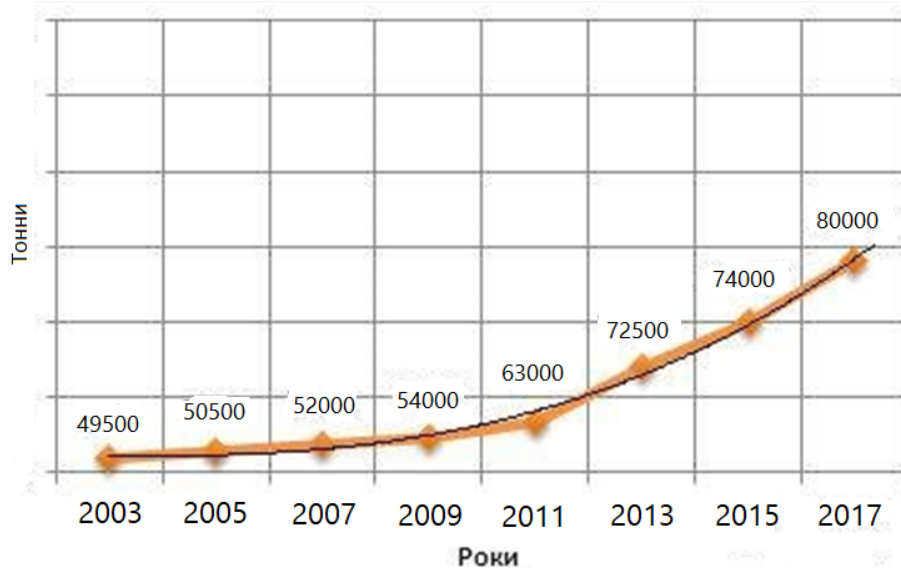

Рис.1. Обсяги виробництва ювелірних виробів в Україні за 2003 - 2017 р.р.

З розвитком науки і техніки в ювелірній галузі з'являються новітні технології, за допомогою яких впроваджуються ювелірні сплави нових проб, сучасні методики щодо визначення якості продукції. Проте, поряд з якісною продукцією на ринку присутні і товари, що не відповідають гарантам якості, що пов'язано з відсутністю досконалої системи контролю та оцінки якості, аналізу проблем сучасного ринку.

В цьому аспекті значну роль відіграє діяльність Державної пробірної служби як урядового органу державного управління, що діє у складі Міністерства фінансів України.

Підприємства подають на опломбування ювелірні вироби, що повинні відповідати як міжнародним вимогам, так і вітчизняним стандартам, але трапляються виключення, які проявляються у невідповідності проби, вказаної клеймом, що різко знижує якість і рівень попиту на ринку ювелірних виробів, який значною мірою залежить від стану сировинної бази. Остання формується за рахунок надходження дорогоцінних металів, основними з яких є золото, срібло, платина і паладій. Завдяки їх унікальним властивостям (колір, м'якість, пластичність тощо) створюються різноманітні прикраси для різних груп споживачів.

Розвиток ринку ювелірних товарів значною мірою залежить від стану сировинної бази, що формується за рахунок надходження ювелірних дорогоцінних металів.

Потреби вітчизняного ювелірного виробництва в дорогоцінних металах забезпечуються на 0,25% за рахунок вітчизняного видобутку, на 55% – поставок імпортової сировини, на 45% – давальницької сировини, інше – переробка брухту ювелірних виробів та відходів виробництва [3]. Україна майже не має власного видобутку дорогоцінних металів та здебільшого є

імпортером, що спричинює її повну залежність від курсу валюти та постачальників. Таким чином, визначальною мірою, розвиток ринку ювелірних виробів залежить від ціни на дорогоцінні метали.

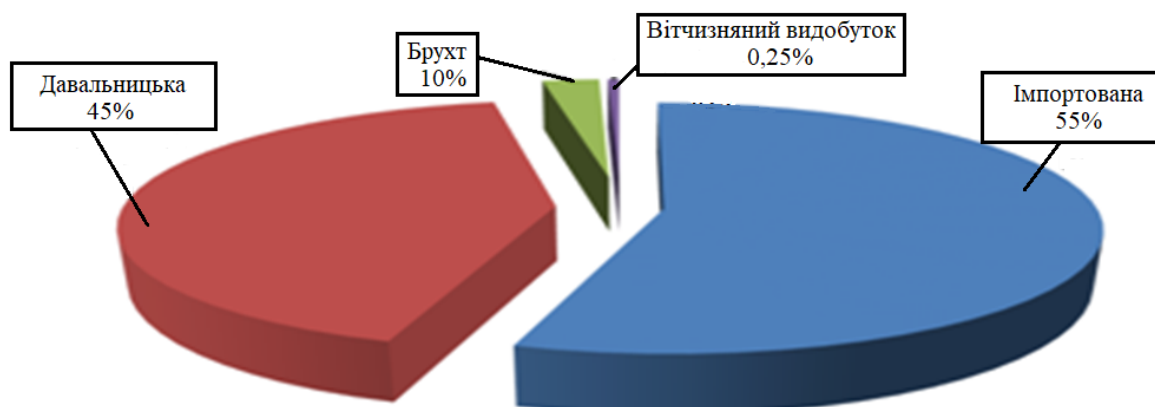

Рис.2. Забезпечення потреби вітчизняного ювелірного виробництва в дорогоцінних металах.

Зараз спостерігається зниження купівельної спроможності виробів з дорогоцінних металів, збільшення продажів біжутерії, причиною чого є зниження платоспроможного попиту, девальвація гривни, підвищення цін на дорогоцінні метали, зокрема на золото.

Спад купівельної спроможності призводить до обмеження розвитку ювелірної справи в Україні і відноситься до ключових проблем даної галузі, таких як:

- бюрократизм зі сторони місцевої влади;
- невідповідність законодавчих норм України нормам розвинених країн та принципам ринкової економіки;
- надмірне державне втручання у функціонування ювелірної промисловості;
- неефективна податкова політика;
- відсутність програм підтримки вітчизняного виробника;
- недосконале митно-податкове законодавство;
- відсутність дієвого державного регулювання обігу дорогоцінних металів та каміння;
- недобросовісна конкуренція виробників та продавців ювелірних виробів;
- відсутність інвестицій в науково-дослідні роботи щодо технологій ювелірного виробництва.

Аналіз українського ринку ювелірних товарів вказує на те, що розвиток ювелірної продукції можливий лише за сприятливіших умов, тобто зменшення податкового тиску, дотримання якості сировини та тенденції до розвитку потужності великих і малих підприємств. Це спонукає сучасні підприємства до конкуренції через те, що асортимент ювелірної продукції здебільшого одноманітний, що, в свою чергу, пов'язано з прикрасами, які привозять з-за

кордону. Єдиним виходом у конкурентній боротьбі вбачають оновлення асортименту, підвищення безпечності та якості продукції.

Існує тенденція до постійного оновлення технічної бази ювелірної галузі, що допомагає пришвидшити процеси виготовлення, зробити ювелірне виробництво безпечніше та надати вищу якість обробки. Оскільки ювелірна галузь є однією з найдорожчих галузей виробництва, як в світі, так і в Україні, де устаткування та інструмент коштують значно дорого. Висока ціна на ювелірні вироби обумовлена якістю та точністю його виготовлення, підбором найкращих матеріалів та розробкою досконалого дизайну. Це є однією з причин того, що дрібні підприємства, що не можуть забезпечувати себе останніми технологічними досягненнями ювелірних технологій, випадають з конкуренції. Також висока ціна пов'язана з тим, що Україна майже не виготовляє ювелірне обладнання, а більшість інструменту та ювелірна механіка - закордонного виробництва. Існує перспектива замовляти устаткування та інструмент за кордоном, але інколи закордонна ціна на ідентичне обладнання виявляється більшою ніж українська, так як багато технічної продукції завозиться в Україну без мита, оминаючи націнку податку на ввіз продукції під продаж.

Така ж ситуація відбувається на ринку ювелірних прикрас. В Україну імпортують вироби з Німеччини, Нідерландів, Швейцарії, Великобританії, Китаю, Таїланду. Враховуючи зміни у собівартості вітчизняної продукції, імпорт у порівнянні з експортом збільшився в 3–5 разів. Збільшення імпорту ювелірних виробів вказує на те, що українські споживачі надають перевагу більш дешевій продукції з Польщі та Туреччині, яка є контрабандною і не завжди відповідає стандартам якості.

Стабільний і позитивний розвиток галузі може відбутися лише тоді, коли у державі почнуть діяти сприятливі умови для ювелірного виробництва, а виробники будуть дотримуватись вітчизняних норм та стандартів, задовольняючи споживача якістю, що беззаперечно полягає у створенні нових стилів та дизайнів прикрас, а також удосконаленні технологій виробництва.

Професія ювелірна багатогранна. Фахівець даної галузі одночасно охоплює багато різногалузових площин і різних науково-технічних маневрів, що є запорукою успіху в його роботі. Успіх ювелірного виробництва також залежить як від творчих, так і від професійних здібностей ювеліра, який є одночасно технологом складного процесу виготовлення та обслуговування ювелірних прикрас. За рівнем фаху ювелірів можна поділити на дві групи. Перша – це універсальні майстри, що широко охопили свою професію і є обізнаними у всіх технологічних операціях ювелірного виробництва та підприємництва. Друга група ювелірів – це вузькоспеціалізовані фахівці, що досконало володіють навичками та інформацією суто свого процесу чи технологічної операції.

Освіта ювеліра спрямована на надання усіх навичок та знань, що вкладаються у розуміння ювелірної галузі. Отож, здебільшого усі ювеліри повинні бути універсальними фахівцями у своїй професії. Однак, в Україні не має ефективної системи освіти ювелірів. Здебільшого це навчальні заклади, в яких нам у спадок залишилось освітнє підґрунтя і ряд навчальних закладів

створених вже за незалежної України. Кількість навчальних закладів обмежена. В Україні найкращу ювелірну освіту надають у двох навчальних закладах, це Державний професійно-технічний навчальний заклад "Міжрегіональний центр ювелірного мистецтва, м. Києва", що існує з 2005 року, готує фахівців, які мають хорошу теоретичну та практичну освітню базу. Також, у 2004 році в Одесі був відкритий єдиний на півдні України новий навчальний заклад – Навчально-виробничий центр «Академія ювелірного мистецтва». Це недержавна освітня установа, що перебуває в системі професійної освіти України. Відкриття цих навчальних закладів продиктовано постійним ростом ювелірної галузі України й гострою нестачею кваліфікованих кадрів робітничих ювелірних професій.

Також освіту ювеліра надає Державний вищий навчальний заклад «Кам'янець-Подільський індустріальний коледж», що охоплює навчання обробці природного та дорогоцінного каменю та процеси виготовлення ювелірних прикрас, що пов'язані з роботою з металом та професійною технологією галузі.

Національний університет «Львівська політехніка», за спеціальністю «Ливарне виробництво», також навчає курсу ювелірного виробництва як різновид ливарного виробництва кольорових металів, що в загальному схоже на ливарне виробництво чорної металургії, яке й є основним напрямком підготовки фахівців даної спеціальності університету. Одним з більш реальних варіантів здобути освіту ювеліра є проходження спеціалізованих курсів ювелірів, але і на них важко здобути цю професію, так як освіта ювеліра потребує часу та відсутності поспішності. Здебільшого ювелірами стають, переймаючи ремесло «від батька до сина». Роздивляючись такий варіант, очевидно, що дана освіта не буде мати документальних підтверджень кваліфікації майстра, але такі майстри є кращими фахівцями у своїй справі, ніж ті, хто закінчив лише теоретичний курс.

Висновки.

Таким чином, можна зробити висновки щодо перспектив розвитку існуючої ювелірної галузі в Україні.

Розвиток ювелірної галузі можливий лише за сприятливих умов:

- зменшення податкового тиску на виробників ювелірних виробів;
- дотримання якості сировини;
- створення сприятливих умов праці;
- тенденції до розвитку потужності ювелірних підприємств;
- професійної підготовки та перепідготовки фахівців ювелірного виробництва.

Динаміка розвитку ринку ювелірних виробів в Україні протягом останніх років хоч й має тенденцію до розвитку, проте все одно лишається нестабільною, що пов'язано з:

- ростом цін на сировину, що є основою виготовлення ювелірних виробів;
- зниженням купівельної спроможності споживачів;
- розвитком тіньової торгівлі коштовностями;
- неефективним державним регулюванням ринку ювелірних виробів;

- недосконалою фіскально-податковою політикою у сфері регулювання імпорتنих відносин на ринку дорогоцінних металів та виробів з них.

Українська ювелірна галузь повинна крокувати уперед разом з розвитком даної галузі у світі, орієнтуючись на європейський ринок, переймаючи та розробляючи нові технології, а проблема збуту прикрас існуватиме до того, поки фінансовий та соціальний стан в Україні не стабілізується, що, в свою чергу, пов'язано з низкою інших проблем у державі.

Література

1. Попівняк Ю. Проблеми функціонування ювелірної промисловості України у світовому контексті та шляхи їх розв'язання / Ю. Попівняк // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 9 (147). – С. 62-69.

2. Офіційний сайт союзу ювелірів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://juvelir.org.ua>.

3. Офіційний сайт компанії «Укрзолото» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukrzoloto.ua>.

References:

1. Popivnyak Yu. (2013). Problems of functioning of the Ukrainian jewelry manufacturing in the world context and ways of their solution. *Actual problems of the economy*, No. 9 (147), 62-69.

2. Official site of the Union of Jewelers of Ukraine. [Electronic resource]. - Mode of access // <http://juvelir.org.ua>.

3. Official site of the company "Ukrzoloto". [Electronic resource]. - Mode of access // <https://ukrzoloto.ua>.

Abstract. The article presents the theoretical and practical results of the analysis, research and systematization of the problems of modern jewelry manufacturing in Ukraine, the main of which are: the lack of programs to support domestic producers and effective government regulation of the circulation of precious metals and stones; lack of investment in research and development, as well as the need for professional training and retraining of jewelry production specialists, which will allow the domestic jewelry industry to step forward, focusing on the European market, adopting their methods and developing new domestic technologies.

Thus, the development of the jewelry sector is possible only under favorable conditions:

- reduction of tax pressure on jewelry manufacturers;
- compliance with the quality of raw materials;
- creation of favorable working conditions;
- the presence of a trend towards the development of jewelry enterprises;
- professional training and retraining of jewelry specialists.

The dynamics of the jewelry market in Ukraine in recent years, although it has a tendency to develop, but still remains unstable, which is connected with:

- rising prices for raw materials, which is the basis for the manufacture of jewelry;
- decrease in consumer purchasing power;
- the development of shadow trade in jewelry;
- ineffective government regulation of the jewelry market;
- imperfect fiscal and tax policy in the field of regulating import relations in the market of precious metals and products from them.

Keywords: jewelry manufacturing, jewelry market, the purchasing power, precious metals, professional training.

Стаття відправлена: 09.11.2018 г.

© Мороз Л.І., Сьомов М.О.